www.pwc.se

Granskning av årsredovisning 2014

Grums kommun

Daniel Brandt
Remmi Gimborn

April 2014

pwc

Innehållsförteckning

2.1. Bakgrund 2
2.2. Revisionsfråga och metod 2
2.3. Revisionskriterier 3
3.1.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning 4
3.1.2. Förvaltningsberättelse 4
3.1.2.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten 4
3.1.2.2. Investeringsredovisning 5
3.1.2.3. Driftredovisning 5
3.1.3. Balanskrav 6
3.1.4. God ekonomisk hushållning 6
3.1.4.1. Finansiella mål 7
3.1.4.2. Mål för verksamheten 7
3.2. Rättvisande räkenskaper 7
3.2.1. Resultaträkning 7
3.2.2. Balansräkning 8
3.2.3. Kassaflödesanalys 9
3.2.4. Sammanställd redovisning 9
3.2.5. Tilläggsupplysningar 9

1. Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i huvudsak redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.**

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b).

Förvaltningsberättelsen innehåller en uppföljning av de verksamhetsmål som fullmäktige har angivit i 2014 års budget.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag i och med att endast ett av de tre finansiella målen för 2014 uppnås. Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2014 som nästan är nivå med resultatmålet. Det positiva resultatet är hänförligt till ökade skatteintäkter och generella statsbidrag.

Vi bedömer verksamhetsmålens uppfyllelse som tillfredställande i och med att 63 % av verksamhetsmålen helt uppnås och 34 % delvis uppnås.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

Kommunen avviker i väsentlig mening från god redovisningssed enligt följande:

- RKR 11.4 Kommunen tillämpar inte komponentavskrivning

Kommunen avviker i väsentlig mening från god redovisningssed vad beträffar tilläggsupplysningar enligt följande:

- RKR 11.2 Specificering av avskrivningstid samt metod, nyttjandeperiod och beloppsgränser för aktivering. Därtill bör det även anges hur nyttjandeperioden fastställs.
- RKR 13.2 Inga uppgifter om leasingavtal lämnas
- RKR 18 Uppgifter om väsentliga inkomstgrupper jämfört med föregående år lämnas inte vilket även gäller för intäktsföring över vilken tid och vilka mönster inkomsten kommer.
- RKR 20 Redogörelse för karaktär och omfattning av risker som härrör från finansiella tillgångar och skulder saknas, liksom genomsnittlig upplåningsränta, räntebindningstid och analys över förfallostruktur.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokförings-nämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1.1. *Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning*

3.1.2. *Förvaltningsberättelse*

3.1.2.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar inte överensstämmer med kraven i KRL avseende kommunens förväntade utveckling.

Vi noterar även att förvaltningsberättelsen avviker från RKR rekommendation 2.1 särskild avtalspension, visstidspensioner och RKR 7.1 upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning
Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklas de närmaste åren.

Utvärdering av ekonomisk ställning
Enligt kommunallagens 4 kap skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I förvaltningsberättelsen återfinns en utvärdering under avsnittet "Finansiell analys".

Händelser av väsentlig betydelse
I förvaltningsberättelsen redovisas på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret.

Förväntad utveckling
Av årsredovisningen framgår inte den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. En beskrivning av framtiden med kopplingen till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden skulle utveckla förståelsen för kommunens kommande utmaningar.

Väsentliga personalförhållanden
Under ett eget avsnitt finns en personalanalys, där viktiga händelser bl.a. personalstatistik, rekryteringsbehov, löneskillnader och sjukfrånvaro redovisas. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information. Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a. Vi noterar att sjukfrånvaron minskade under 2014, något vi tycker är positivt.

Gemensam förvaltningsberättelse
Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

Pensionsredovisning
I förvaltningsberättelsen redovisas inte upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Upplysningar har inte lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstidspensioner i enlighet med RKR 2.1. Antalet personer med särskilda pensionsavtal framgår inte.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten
Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Information om måluppfyllelse återfinns för de flesta verksamheter, dock saknas information om kommunen arbete med kvalitetsfrågor. Hur kommunstyrelsen arbetar med styrning och uppföljning bör även beskrivas i förvaltningsberättelsen.

3.1.2.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser
Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

3.1.2.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser
Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per verksamhet, tkr	Nettokostnad 2013	Nettokostnad 2014	Budgetavvikelse
Politisk verksamhet	4 293	5 116	-1 342
Medborgarkontor	8 227	8 348	127
Gemensam service	45 039	46 381	-1 244
Verksamhet övergripande	-1 267	-1 128	488
Förskoleverksamhet	42 860	42 936	-1 879
Grundskola	97 143	99 859	-980
Gymnasie- och vuxenutbildning	39 267	38 636	-143
Äldreomsorg	93 174	96 829	-1 830
Omsorg om personer med funktionshinder	36 854	39 257	972
IFO	34 622	36 654	-1 470
Kultur och fritid	16 422	17 052	-158
Kost och städ	729	679	25
Fastighet	4 987	4 874	108
Gata	14 441	14 935	-345
Summa verksamheter	***436 514***	***450 428***	***-7 670***

De flesta verksamheterna uppvisar negativa avvikelser mot budget men avvikelsen mot budget har under 2014 förbättrats något jämfört med 2013 då den negativa budgetavvikelsen var 8,6 mnkr mot budget. Budgetavvikelserna är särskilt problematiska i och med att kommunen finansiella mål äventyras på grund av verksamheternas ohörsamhet mot den tilldelade budgetramen. Årets positiva resultat är hänförligt till ökade skatteintäkter och generella statsbidrag.

3.1.3. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Det överskjutande resultatet är 9 mnkr.

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag.

3.1.4. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som svag. Bedömningen grundar sig på att 33 procent av målen är uppfyllda och 67 procent inte är uppfyllda.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återrapportering verksamhetsmålens uppfyllelse som god. Vår bedömning grundar sig på att 63 procent av verksamhetsmålen är uppfyllda, 34 procent delvis uppfyllda och 3 procent ej uppfyllda.

Något som kan förbättras är att göra en samlad bedömning av måluppfyllelsen för målen om god ekonomisk hushållning och formulera åtgärdsförslag när målen inte nås.

Kommunfullmäktige i Grums kommun har fastställt en vision, som kommunens mål för god ekonomisk hushållning är formulerade utifrån. *Vision 2020* utgår från perspektiven:

- Grums är utveckling!
    - Nyföretagande och innovationskraft
    - Grums lockar nya invånare
    - Kommunens om vågar – hemma och i omvärlden
    - Medborgardialogen lyfter Grums
- 11 000 Ambassadörer!
    - Vi-känsla och stolthet
    - Grumsborna talar vackert om sitt vackra
    - Familjekommunen som attraherar
    - Vinnande bemötande i den kommunala verksamheten

I förvaltningsberättelsen redovisas de finansiella- och verksamhetsmålen tillsammans med utvärderingen av måluppfyllelsen.

3.1.4.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2014:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2014	Utfall 2014	Måluppfyllelse, KS bedömning
Resultatnivån ska vara minst 3 % av skatter och stadsbidrag.	Resultat för helåret landar på 11,4 mnkr eller 2,5 % av skatter och statsbidrag	*Resultatet visar att målet inte nås.*
Verksamheternas kostnadsandel ska vara 92 % exklusive jämförelsestörande poster	Kostnadsandelen för 2014 visar på ett utfall på 94 %.	*Resultatet visar att målet inte nås.*
Den totala låneskulden, inklusive ansvarsförbindelsen, ska minska med minst 2 mnkr årligen.	Den totala låneskulden har under 2014 minskat med 9,4 mnkr.	*Resultatet visar att målet nås.*

Vi instämmer i kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen för de finansiella målen. Inför 2015 har målet för verksamheternas kostnadsandel tagits bort.

3.1.4.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt *vision 2020*. Utifrån visionen har sex övergripande mål i form av strategiska frågor formulerats. De strategiska frågorna mynnar ut i 2-3 mål per verksamhet som konkretiseras för varje verksamhetsår. Det finns även en beskrivning av hur de konkreta målen ska uppfyllas.

För 2014 har kommunfullmäktige fastställt 35 verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning uppnås när de konkreta målen för varje område nås.

Utfallet för måluppfyllelsen för 2014 är att 22 av 35 mål är helt uppfyllda, 12 delvis uppfyllda och 1 mål är inte uppfyllt. Vi gör därför bedömningen att måluppfyllelsen för verksamhetsmålen är god.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år.

Resultaträkning mnkr	*Utfall 2013*	*Utfall 2014*
Verksamhetens intäkter	136 682	151 591
Varav rörelsestörande	8 867	2 751
Verksamhetens kostnader	-544 717	*-582 225*
Varav rörelsestörande		-346
Avskrivningar	-15 054	-15 057
Verksamhetens nettokostnader	**-423 089**	***-445 691***
Skatteintäkter	351 910	357 168
Generella statsbidrag	86 306	104 525
Finansiella intäkter	6 804	6 544
Finansiella kostnader	-13 549	-11 115
Årets resultat	**8 382**	**11 431**

2014 års resultat innebär en förbättring jämfört mot föregående år. Överskottet är till sin helhet hänförligt till utökade generella statsbidrag samt ökade skatteintäkter och reavinster avseende försäljning av fastigheter.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckligt med noter.

Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Avsättningar för pensioner redovisas i enlighet med bestämmelserna i den kommunala redovisningslagen vilket medför att pensionsförmåner intjänade före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse. Kommunen följer dock inte RKR 2.1 fullt ut då beräkning av pensioner avseende förtroendevalda ej gjorts.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Under året har kommunen vidtagit inledande åtgärder för att förbereda och anpassa sin redovisning till detta krav från och med år 2015. Inga åtgärder har påverkat resultat- eller balansräkning under 2014 vilket vi tycker är otillräckligt i förhållande till god redovisningssed.

3.2.3. *Kassaflödesanalys*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar.

Vi bedömer att noter finns i tillräcklig omfattning.

Vi bedömer också att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4. *Sammanställd redovisning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Vi bedömer även att konsolideringen av underliggande enheter beskrivits på ett korrekt sätt. Däremot har inte olikheter i redovisningsprinciper mellan enheter beskrivits, effekten av olikheterna framgår inte i årsredovisningen.

3.2.5. *Tilläggsupplysningar*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar till viss del uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed. Tillämpade redovisningsprinciper beskriver mycket kort vilka varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.

Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i not upplysningar till viss del för vad som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt. Upplysningarna kan bli mycket bättre och vi rekommenderar kommunen att arbeta med dessa strukturer för större följsamhet till god redovisningssed. Kommunen avviker vad beträffar tilläggsupplysningar enligt följande:

- RKR 11.2 Specificering av avskrivningstid samt metod, nyttjande period och beloppsgränser för aktivering. Därtill bör det även anges hur nyttjande perioden fastställs.
- RKR 13.2 Inga uppgifter om leasingavtal lämnas
- RKR 18 Uppgifter om väsentliga inkomstgrupper jämfört med föregående år lämnas inte vilket även gäller för intäktsföring över vilken tid och vilka mönster inkomsten kommer.
- RKR 20 Redogörelse för karaktär och omfattning av risker som härrör från finansiella tillgångar och skulder saknas, liksom genomsnittlig upplåningsränta, räntebindningstid och analys över förfallostruktur.

2015-04-23

Daniel Brandt
Projektledare

Maria Jäger
Uppdragsledare